

Kaland

2011 november 02. Flag

Szöveg méret

90

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Úgy látszik, vidékre kell mennem, hogy jó színházi előadást lássak. A szolnoki Szigligeti Színház új darabját, Márai Sándor Kaland című drámáját telt ház előtt játszották Mécs Károly és Huszárik Kata főszereplésével.

Mint a régi színház- és kultúraszomjas időkben, most is buszok szállították a nézőket az előadásra a kisvárosokból,

falvakból. Mintha feltámadt volna az a népszínházi világ, amelynek egyetlen célja volt a m?vel?dés, a kultúra terjesztése. Pedig Balázs Pétert, a színészt mennyien támadták szakmai berkeken belül, de kívülr?l is, amikor elnyerte a város bizalmát a teátrum vezetésére. Alkalmatlan, meg fog bukni, sosem vezetett színházat – mondták, még a POSZT is tiltakozott ellene. S láss csodát, a foghíjas üléssorokból, félig üres néz?térb?l, a m?vészked?, dekadens színházból, telt házas, népszerű, nyereséges, valódi közösségi színteret varázsolt a „botcsinálta” igazgató.

A Vígszínház valamikori kiváló jellegszínésze rácsfolt a rosszindulatú jóslatokra, támadásokra. Ezek szerint tud valamit Balázs Péter. A Tisza partjánál, távol a f?városban zajló nemtelen, pitiáner, immár nemzetközi szinten is zajló Új Színház körüli gy?lölködést?l, a vidékre települt színházigazgató dolgozik és alkot, egy új, lelkes társulatot teremtve. Ezt így kell. Mert a siker önmagában egy nagy kaland. A múlt század negyvenes éveiben írott m? Európában is sikerdarab lett, amely a háború egyre gyilkosabb éveiben az igazi értékek megfogalmazásáról, az emberség megtalálásáról szól. Márai akkor még nem tudta, de talán már sejtette, hogy nemsokára egy gyilkosabb diktatúra gy?ri majd maga alá Magyarországot, ahol már nem lehet szabadon alkotni, s ahol az egyre durvább szellemi-politikai légkör szabályosan megfojtja az egyént. Márai ezért határozta el feleségével együtt 1948-ban, hogy elhagyják Magyarországot. Egy életre szóló kalandra vállalkoztak, amely több mint negyven éven át tartott, távol a hazától. Ezt írta naplójában: „Magyar író akartam lenni, és otthon, magyarul akartam írni, a nép nyelvén, amelyhez tartozom. De az író – ha lelkében ellenállt – a kommunista társadalomban hamarosan eretnekké változott.”

Persze nemcsak önként vállalkoztak százezrek a „kalandtúrára”, s menekültek Nyugatra, de százezrek kerültek kényszerb?l a Szovjetunióba, mindenekel?tt a Gulag rabtáboraiiba. Így Menczer Gusztáv is, a Gulag szovjet táborait megjárt milliók egyik túlél?je, aki 91 éves korában, súlyos betegség következtében hunyt el. Nekem Gusztá bácsi volt, sokat tanultam t?le, végigkísértem az útját, küzdelmeit, amiket a rendszerváltás után folytatott napjainkig a volt meghurcoltakért, mint a politikai üldözöttek kárpótlásával foglalkozó kárpótlási kollégium elnöke. Számtalan interjúban világított rá, hogy a második világháború folyamán és végén a Magyarországról Szovjetunióba hurcoltakat – mintegy hétszázezer embert – nem lehet egy kalap alá venni. Három csoportot kell megkülönböztetni. A magyar hadifoglyokat, a „malenkij robot” ürügyén elhurcoltakat és a politikai elítélteket. Menczer Gusztáv politikai elítélt volt – több ezer társával együtt –, akit ártatlanul ítéltek el egy szovjet hadbíróóság Balatonfüreden. Ebb?l csaknem tíz év raboskodás lett a Gulag legkeményebb megsemmisít? telepein az átlag mínusz 30-40 fok h?mérséklet? Vorkután, Norilszkban és a kolimai Magadanban. Menczer Gusztáv a sok százezer magyar rab közül az utolsó él?k egyike volt, aki még tisztán látta, meg tudta különböztetni és össze tudta hasonlítani a kommunizmus és a fasiszmus természetét.

Visszaemlékezésében úgy vélte, hogy mindkét diktatúra megsemmisít? jelleg? volt. Nem véletlenül adta nemrég megjelent könyvének ezt a címet: A Gulag rabtelepei, A bolsevizmus népiirtásának színtere. Egyes történészek, és azok az ideológiák, amelyek nevében fellépnek, kisebbíteni próbálják az egyik megsemmisít? diktatúra rémtetteit már csak színe miatt is, más diktatúrák szörny?ségeit pedig felnagyítják. Amíg ez így van, addig mindig is szükség lesz újabb és újabb történelmi dokumentumokra, amelyek rámutatnak az igazságra. A volt gulagosok – mint például Placid atya vagy Rózsás János –, a borzalmak él? tanúi nem lehetnek velünk az id?k végezetéig, nem adhatnak mindig tanúságtételt. Az életnek ezt a kalandját nem ?k választották. Éppen ezért kell ?riznünk írásaikat, dokumentumaikat és a benne felhalmozódott túlélés-tapasztalatokat a jelen és a jöv? generációk számára, hogy ne történhessék meg még egyszer mindez. Mert bármennyire is furcsa, de a történelem olykor megismétli önmagát.

Innen nézve kicsinységnek t?nnek azok a csatározások, amelyek ma a hazai politikai és kulturális életben folynak. Kibeszélésük mégis fontos, mert üzenetek, a fenyeget?zések, a megbélyegz? jelz?k – például újnyilasok, bolsik, moslékzabálók – olykor félelmet gerjesztenek, és a félelem következményeivel együtt valósággá válhat. Márpedig nem lenne jó újabb kalandba keveredni.

Stefka István, magyarhirlap.hu

Ajánló
